

Otázka: Šikana

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Nikola Petráčková

Nemoc sociálních vztahů, úmyslné ubližování.

Šikanování je projev sociální patologie.

Šikana není občasná rvačka nebo hádka.

Šikana představuje závažný společenský problém ve školství, v práci, v armádě a ve vězeňství (všude, kde je kolektiv).

Na linkách důvěry je šikana každodenní téma.

Až 40% dětí se setkalo s násilím, tj. 600 tis. dětí v celé republice.

Hranice mezi legrací a šikanou je velmi křehká.

Každý problém začíná kočkováním.

V každém z nás je vrozená potřeba uspokojení, uznání, úspěchu, snaha dominovat.

Lidé též touží po zážitku, někdy až po krutosti.

Lidé mají slast ze strachu druhého, potřebu vzrušení.

3 ZNAKY ŠIKANOVÁNÍ

A) nerovnováha sil (silnější ubližuje slabšímu)

B) úmysl ublížit (způsobit bolest, pokazit)

C) děje se to opakovaně

Hranice mezi škádlením a šikanou musíme vycítit.

U kluků převládá fyzické šikanování, u děvčat slovní.

Agresor je ten, kdo šikanuje. Oběť je ten, kdo je šikanován.

Nikola Petráčková

Přímé známky: Posměch, poznámky, přezdívký, ponižování, hrubé žerty, kritika, výtky, příkazy, honění, strkání, bití, rvačky.

Nepřímé známky: Osamocení jedince, žádní kamarádi, smutný, nejistý, zhoršení prospěchu, deprese, noční můry a děsy, bolesti, nechuť jít do školy nebo do práce, ztráta osobních věcí aj.

PRVKY CHOVÁNÍ A JEDNÁNÍ AGRESORA

Snaha ovládat druhé.

Touha dominovat, bezohledně se prosazovat, nezájem, krutost, lhostejnost, hostilita (dlouhodobý emoční stav pacienta, který se projevuje agresivním či nepřátelským jednáním vůči druhým)

Může si kompenzovat mindrák, sám mohl být v minulosti obětí šikany.

Nikola Petráčková

3 typy agresorů dle M. Koláře:

- primitivní, brutální jedinec, který zastrašuje druhé
- velmi slušný, úzkostný jedinec, sadistické tendence
- oblíbený, s dobrým prospěchem, zábavný

OBĚTI ŠIKANY

Obětí šikany se může stát kdokoli

Většinou jsou to jedinci s těmito znaky:

1. Tělesná slabost
2. Vzhledová vada
3. Původ ze sociálně slabé rodiny
4. Nebo naopak nějaká přednost (šprt)
5. Dobrý vztah k učiteli, k určité osobě

Oběť je většinou tichá, citlivá, bez kamarádů, raději se podřídí, je neschopná se bránit, má nízké sebevědomí, není schopná se prosazovat.

DRUHY ŠIKANY

- Verbální, pasivní, nepřímé (dítěte se spolužáci nezastanou)
- Verbální, pasivní, přímé (neodpovídají na pozdrav)
- Verbální, aktivní, nepřímé (pomluvy)
- Verbální, aktivní, přímé (posměchy, urážky)
- Fyzické, pasivní, nepřímé (odmítají nějaký požadavek dítěte)
- Fyzické, pasivní, přímé (nepouštějí ho na záchod)
- Fyzické, aktivní, nepřímé (kapitán vysílá posílčky)
- Fyzické, aktivní, přímé (bijí ho, kopou, fackují ho)

STÁDIA ŠIKANY

1. STUPEŇ

První počátky šikany, obětní beránci, černé ovce, outsider. Jedná se spíše o opakované legrácky, intriky, pomluvy, ostatní se s ním nebaví, odstrkují ho, jedinec bývá utlačován, nedokáže se bránit.

2. STUPEŇ

Psychický nátlak přerůstá ve fyzickou agresi, přitvrzuje se manipulace s obětí, ostatní zatím přihlížejí, pozitivní jádro skupiny nereaguje, dochází k ponižování a ochutnání moci agresora.

3. STUPEŇ

K agresorovi se přidávají další jedinci, formuje se úderné jádro skupiny.

4. STUPEŇ

Šikana se rozjíždí v plném rozsahu, působení agresorů je tak silné, že se přizpůsobují skupinové normy. I mírní a ukáznění jedinci se začínají chovat krutě, dělají to proto, aby se sami nestali týranými.

5. STUPEŇ

Jde spíše o záležitost věznic, výchovných ústavů, případně SŠ, agresoři jsou chápáni jako uznavači norem, vůdci, kingové, nadlidi. Ostatní jsou nevolníci, otroci, podlidi. Nejlepší je v tomto případě kolektiv rozdělit, opustit tuto skupinu, už nemá cenu s ní pracovat.

PREVENCE ŠIKANY

Prevence šikany je na místě především tam, kde k ní dosud nedochází, ale i tam, kde k ní prokazatelně došlo.

Ve školách má podporovat outsidersy. Může si záměrně všimnout dětí plachých, úzkostných, nějak handicapovaných, méně chápavých. Může využívat každé příležitosti k tomu, aby je povzbudil, dodal jim odvahy, posílil jejich sebevědomí, ujistil je, že jsou stejně hodnotné jako ti ostatní, aby jim dal příležitost v něčem vyniknout, zapojit je do nějaké společné činnosti, zapadnout lépe do kolektivu.

Dalším dobrým stavebním kamenem prevence šikany je příjemná atmosféra ve škole, ve třídním kolektivu mezi žáky i mezi kantory. Přispět může nejvíce učitel jako autorita.

Účinnou součástí prevence proti šikaně je také dozor dospělých nad žáky. Tento způsob především snižuje počet příležitostí k šikaně.

NÁSLEDKY ŠIKANOVÁNÍ

Mezi základní destruktivní účinky patří např. poškození fyzického či psychického zdraví oběti.

U pokročilých stupňů stádia šikany mohou být následky celoživotní.

Následkem může být také:

zhroucení osobnosti

strach o život

poruchy spánku

únava, nevolnost, bolesti

poruchy sebehodnocení

chronické depresivní stavy

poruchy vývoje osobnosti

POMOC A RADY

Reagovat na posměšné narážky mlčením

Postavit se proti strachu, energicky odseknout

Nezůstávat nikdy sám

Když tě obstoupí, zkus utéci

Upoutat pozornost, křičet

Posilovat oběť

Upozornit na možné tresty

Dávat najevo pomoc, snahu, zájem

Nahradit škodu